

Manuel Forcano presenta els antievangelis jueus com a arma contra la indefensió i la repressió

Manuel Forcano presenta una edició dels antievangelis jueus a l'editorial Adesiara amb la valoració que van ser una arma, l'única, contra la indefensió i la repressió. La burla, la sàtira, l'escarni i la caricatura, dirigits a la vida de Jesús i dels apòstols —Jesús és un bord insolent i superb que viola les lleis de la Torà— servien, d'una banda, per exorcitzar les ofenses sofrides per part dels cristians i, de l'altra, per impedir les conversions.

Com diu Peter L. Berges (*La rialla que salva*, La Campana, 1997), la sàtira és una arma, l'ús de la comicitat amb finalitats agressives i, seguint Northrop Frye, apunta que consta de tres elements, ben aplicables, doncs, als antievangelis jueus: la fantasia, sovint grotesca; una presa de posició fonamentada en unes normes morals, i un objectiu a atacar.

El volum *Els antievangelis jueus* recull uns textos inèdits en català, traduïts de l'arameu i de l'hebreu per Forcano, diferents de l'antievangelí que Eduard Feliu va traduir de l'hebreu el 1989, que era el que va utilitzar el frare dominic Ramon Martí en la seva traducció al llatí, del 1278, la primera que es feia d'una

Persecució i expulsió dels jueus a França, cap al 1306. Gravats del segle XIX.

d'aquestes obres. L'original va ser descobert en un dels escorcolls, capitajenat pel mateix Martí, en què van ser sotmesos els calls dels dominis de Jaume I.

La difusió dels antievangelis era secreta, i la seva lectura, discreta. Però, entre els escorcolls i les denúncies d'uns conversos, l'Església els va descobrir i els afegí a la llarga llista de greuges que acumulava contra els jueus. Així, Eixime-

nis els critica de valent en la seva *Vita Christi*.

Escrits primer en arameu, a Síria i a Palestina, a finals de l'època bizantina, durant els segles VI i VII, no és fins a l'edat mitjana que, a mesura que creix la pressió de l'Església, i la seva política degradant s'aplica de manera més contundent, que els jueus, diu Forcano, s'aboquen en cos i ànima a la redacció d'aquests antievangelis amb més detalls.

Els relats satírics anticristians són l'exemple d'un dels trets del jueu més valorats, l'humor, sovint dirigit contra ells mateixos. Si les persecucions i les massacres no predisposen gaire a l'humor, aquest ha constituït una forma de resistència contra les petites persecucions quotidianes i la misèria dels guetos, diu Josep Klatzmann (*L'humour juif*).

Però amb els antievangelis n'obtenen un plaer especial, el que neix de la sàtira, que és, coincideixen per exemple Stendhal i Leopardi, un sentiment de superioritat basat en el menyspreu innat a l'altre, el de sentir com els defectes i febleses aliens reforcen l'amor propi, ens descobreixen les nostres perfeccions.

LES NOTES DE VÍCTOR RIPOLL

■ Falsa seducció

La Venus de Shakespeare intenta seduir Adonis i, perquè no pensi que l'amor és feixuc, li diu, com escriu Morera i Galícia: "L'amor és esperit que el foc nodreix, lleuger, sense pes, que voleiant llueix" ("Love is a spirit all compact of fire, not gros to sink, but light, and will aspire"). El verb *aspire*, en temps de Shakespeare, diuen tots els diccionaris i les edicions anota-

des del poema, indicava "ascend, rise up, climb". Com escriuen els traductors francesos clàssics, "s'élever". Andrés Ehrenhaus hi coincideix: "flota y es ligero". També Joan Sellent: "no pesa gens: s'enlaira i no s'enfonsa". I ara ve Salvador Oliva, amb una solució sorprenent que han seguit un parell de traductors castellans: "és lleuger i s'evapora". Si s'evapora, quin valor té?

■ Llatí macarrònic

Nicolau d'Olwer dedica el *Resum de literatura catalana* (1927) a Antoni Rubió i Lluch, "dilectoque magistro". En la reedició del volum feta per l'Editorial Base, Rubió i Lluch és "**dilecto que magistro**".

■ Ni dates ni llocs

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que el poeta Joan Baptista Ferrer i Esteve neix a Girona

el 1851 i s'hi mor el 1901. Neix a Torroella de Montgrí el 1832 i es mor a la mateixa població el 1895.

■ Juguesca restrictiva

El DIEC2 manté que, en una juguesca, només hi poden participar dues persones. L'Alcover-Moll ja va deixar la porta oberta a **més participants**. També el GD62 i la GEC: "Pacte que fan dues persones o més que..."